

Đề xuất các biện pháp quản lí dạy học theo định hướng phát triển phẩm chất và năng lực học sinh ở các trường trung học cơ sở Thành phố Hồ Chí Minh

Nguyễn Văn Hiếu

Email: hieusgd@gmail.com

Sở Giáo dục và Đào tạo Thành phố Hồ Chí Minh
Số 66 - 68 đường Lê Thánh Tôn, Quận 1,
Thành phố Hồ Chí Minh, Việt Nam

TÓM TẮT: Tiếp cận phát triển phẩm chất và năng lực học sinh trong xây dựng chương trình, sách giáo khoa mới ở Việt Nam đặt ra yêu cầu phải đổi mới hoạt động dạy học và quản lí hoạt động này theo định hướng phát triển phẩm chất và năng lực học sinh ở trường trung học cơ sở. Bài viết đề xuất bốn biện pháp quản lí dạy học theo định hướng phát triển phẩm chất và năng lực học sinh ở các trường trung học cơ sở Thành phố Hồ Chí Minh theo tiếp cận chức năng. Các biện pháp đề xuất được dựa trên cơ sở lí luận và thực tiễn mang tính đặc thù của địa phương. Khi triển khai vận dụng, chủ thể quản lí phải luôn đặt mối quan hệ giữa các biện pháp qua lại, ảnh hưởng và bổ sung cho nhau. Kết quả nghiên cứu có thể được vận dụng một cách linh hoạt, phù hợp với đặc thù từng địa phương trong quản lí hoạt động này ở các trường trung học cơ sở trong cả nước.

TỪ KHÓA: Biện pháp, quản lí, phẩm chất, năng lực, trung học cơ sở.

→ Nhận bài 30/11/2021 → Nhận bài đã chỉnh sửa 08/12/2021 → Duyệt đăng 15/01/2022.

DOI: <https://doi.org/10.15625/2615-8957/12220122>

1. Đặt vấn đề

Chương trình giáo dục phổ thông (GDPT) 2018 đã được triển khai từ năm học 2019 - 2020. Tuy nhiên, thực tiễn triển khai bước đầu gặp không ít khó khăn, từ khâu quản lí (QL) cho đến hoạt động dạy học ở trường phổ thông. Nguyên nhân chủ yếu là do năng lực dạy học của đội ngũ giáo viên (GV) chưa đáp ứng được yêu cầu đổi mới, bởi đa số họ vẫn quen với cách dạy học theo tiếp cận nội dung. Công tác QL ở các cấp cũng chưa kịp “thích nghi” để điều khiển hoạt động dạy học của GV đi đúng hướng. Thực trạng này đặt ra yêu cầu đối với các nhà QL giáo dục (GD) phải có những biện pháp QL dạy học theo định hướng phát triển phẩm chất và năng lực (PTPC&NL) học sinh (HS) để đạt được mục tiêu chương trình mới.

Đã có nhiều nghiên cứu về vấn đề này trên thế giới và ở Việt Nam. Điển hình như: Nghiên cứu thực trạng, từ đó đề xuất biện pháp/giải pháp QL hoạt động dạy học theo định hướng PTPC&NL HS ở cấp Trung học cơ sở (THCS) và Trung học phổ thông của Trần Trung Dũng [1], Lê Thị Thu Hà [2], Võ Văn Luyến [3]... Mặc dù được tiến hành trên địa bàn cụ thể với phương pháp khảo sát phù hợp nhưng nội dung khảo sát chưa đầy đủ và chưa đi vào cụ thể, việc phân tích số liệu thu được vẫn chưa sâu sắc, phương pháp phỏng vấn chưa bổ sung cho phương pháp khảo sát bằng bảng hỏi. Do đó, kết quả thu được chưa đủ độ tin cậy, dẫn tới các biện pháp đề xuất chưa mang tính đặc thù, vẫn còn chung chung. Đặc biệt, các nghiên cứu liên quan đến QL dạy

học theo định hướng phát triển năng lực HS được thực hiện trên địa bàn Thành phố Hồ Chí Minh cũng được nhiều tác giả quan tâm, thể như: Dương Trần Bình [4], Nguyễn Anh Ngọc [5], Phạm Thị Thùy Trang [6], hoặc đi sâu vào môn học cụ thể của Phạm Thị Quỳnh Như [7]. Nhìn chung, hầu hết các nghiên cứu trên mới chỉ đi vào từng lĩnh vực/môn học hoặc từng thành tố của quá trình dạy học... Còn thiếu những nghiên cứu một cách tổng quát, bài bản, hệ thống, sâu sắc, toàn diện với đầy đủ các thành tố của quá trình dạy học theo định hướng phát triển năng lực người học cho cả một cấp học ở bậc phổ thông, đặc biệt là ở cấp THCS. Các nghiên cứu đề xuất biện pháp/giải pháp vẫn chưa thể hiện rõ tính đặc thù của vùng miền, lĩnh vực/môn học...; đặc biệt, chưa có nghiên cứu nào được tiến hành ở cấp THCS tại Thành phố Hồ Chí Minh - một thành phố có nhiều điểm đặc thù về GD bậc phổ thông nói chung, cấp THCS nói riêng. Bài viết trình bày cơ sở lí luận và thực tiễn, từ đó đề xuất bốn biện pháp theo tiếp cận chức năng về QL dạy học theo định hướng PTPC&NL HS các trường THCS Thành phố Hồ Chí Minh.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Cơ sở đề xuất biện pháp

- *Cơ sở lí luận:* Các thành tố của dạy học theo định hướng PTPC&NL HS trường THCS bao gồm: Mục tiêu, nội dung, phương pháp/kĩ thuật hình thức tổ chức, kiểm tra, đánh giá. QL dạy học theo định hướng PTPC&NL HS trường THCS là quá trình tác động của

chủ thể QL đến đối tượng QL thông qua lập kế hoạch, tổ chức, chỉ đạo và kiểm tra, đánh giá hoạt động dạy học nhằm đạt được mục tiêu là chuẩn đầu ra về phẩm chất và năng lực. Đó là những đức tính tốt và khả năng vận dụng kiến thức, sử dụng kỹ năng để giải quyết vấn đề trong những tình huống thực tiễn/bối cảnh cụ thể của HS. Trong nghiên cứu này, chủ thể QL dạy học theo định hướng PTPC&NL HS trường THCS có thể là Sở GD và Đào tạo (GD&ĐT) (chủ thể chính trong nghiên cứu này), Phòng GD&ĐT hoặc hiệu trưởng, tổ trưởng chuyên môn (TTCM)... trường THCS [8].

- *Cơ sở thực tiễn:* Kết quả khảo sát 927 TTCM và 361 cán bộ QL (CBQL) là hiệu trưởng, phó hiệu trưởng trường THCS; 66 CBQL và chuyên viên Phòng, Sở GD&ĐT Thành phố Hồ Chí Minh vào tháng 3 và tháng 5 năm 2021 cho thấy, vẫn còn tồn tại một số hạn chế trong QL dạy học theo định hướng PTPC&NL HS ở các trường THCS Thành phố Hồ Chí Minh từ khâu lập kế hoạch cho đến kiểm tra, đánh giá [9]. Do đó, cần thiết phải có những biện pháp QL phù hợp trong thời gian tới.

2.2. Các biện pháp đề xuất

2.2.1. Xây dựng kế hoạch dạy học theo định hướng phát triển phẩm chất và năng lực học sinh

a. Mục tiêu của biện pháp: Mỗi cấp QL có một kế hoạch cụ thể, chi tiết, khoa học, thiết thực; đồng thời huy động được sự phối hợp trong xây dựng kế hoạch giữa các cấp và đề cao tính chịu trách nhiệm của mỗi cấp QL. Tất cả đều hướng tới đạt được mục tiêu chung là PTPC&NL HS THCS Thành phố Hồ Chí Minh.

b. Nội dung và cách thực hiện biện pháp

- *Xây dựng tiêu chí đánh giá kế hoạch dạy học theo định hướng PTPC&NL HS*

Các thành viên, bộ phận tham gia vào dạy học theo định hướng PTPC&NL HS bao gồm: Bộ GD&ĐT, Sở GD&ĐT, Phòng GD trung học của Sở, Phòng GD&ĐT quận/huyện/thành phố, Ban Giám hiệu trường THCS, TTCM, GV, HS; trong đó, với vai trò là chủ thể QL, Sở GD&ĐT QL một cách tổng thể mọi hoạt động và chịu trách nhiệm về mặt chuyên môn trước Ủy ban nhân dân Thành phố và Bộ GD&ĐT. Sở GD&ĐT cần thực hiện các hoạt động sau:

Chỉ đạo Phòng GD trung học (phòng chuyên môn) xác định rõ các yêu cầu đối với một bản kế hoạch dạy học theo định hướng PTPC&NL HS THCS, với từng loại kế hoạch (kế hoạch chiến lược, kế hoạch trung hạn, kế hoạch năm học, kế hoạch tác nghiệp...). Từ các yêu cầu đó, tổ chức xây dựng các tiêu chí đánh giá bản kế hoạch. Phòng GD trung học phải phối hợp với các chuyên gia, nhà khoa học GD chuyên sâu ở trường đại học, viện nghiên cứu... để cùng thảo luận đưa ra tiêu chí phù hợp.

Chỉ đạo Phòng GD&ĐT quận/huyện/thành phố và

trường THCS xây dựng tiêu chí đánh giá kế hoạch dạy học theo định hướng PTPC&NL HS trường THCS; yêu cầu báo cáo lên Sở bản tiêu chí ở tất cả các cấp độ: Tiêu chí đánh giá kế hoạch dạy học của GV, TTCM, hiệu trưởng trường THCS, phòng GD&ĐT quận/huyện. Với chức năng là cơ quan QL chuyên môn, Phòng GD&ĐT quận/huyện/thành phố tổ chức cho các trường THCS trao đổi chuyên môn về các tiêu chí đánh giá kế hoạch dạy học phù hợp với địa phương, thống nhất bản tiêu chí chuẩn nhất để báo cáo lên Sở. Phòng GD trung học tập hợp, tổ chức phân tích, đánh giá, hoàn thiện bản tiêu chí của các cấp và báo cáo lãnh đạo Sở GD&ĐT để lãnh đạo ra quyết định đối với bản tiêu chí chuẩn, lấy đó làm căn cứ để QL chất lượng tổng thể việc lập kế hoạch dạy học theo định hướng PTPC&NL HS.

- Nâng cao năng lực xây dựng kế hoạch dạy học theo định hướng PTPC&NL HS cho CBQL và GV

Sở GD&ĐT chỉ đạo Phòng GD trung học triển khai xây dựng kế hoạch dạy học theo định hướng PTPC&NL HS một cách cụ thể trên cơ sở các yêu cầu đã xác định. Kế hoạch của Sở phải chỉ rõ các mục tiêu, nội dung cụ thể, cách thức, trình tự, thời gian tiến hành, chuẩn bị huy động các nguồn lực thực hiện dạy học theo định hướng PTPC&NL HS; kiểm tra, đánh giá.

Trên cơ sở kế hoạch của Sở, tiêu chí đánh giá bản kế hoạch các cấp đã được thống nhất, Sở GD&ĐT ban hành văn bản hướng dẫn, tổ chức thực hiện lập kế hoạch dạy học theo định hướng PTPC&NL HS cấp THCS. Phòng GD&ĐT quận/huyện/thành phố là đầu mối trực tiếp triển khai đến các trường THCS trên toàn thành phố, tập hợp và báo cáo bằng văn bản tình hình thực hiện và sản phẩm cụ thể về Sở GD&ĐT. Phòng GD trung học sẽ làm nhiệm vụ phân tích, đánh giá ưu, nhược điểm của bản kế hoạch các cấp, từ đó dự kiến các nội dung tập huấn, bồi dưỡng cho CBQL và GV về vấn đề này.

Trên cơ sở hướng dẫn của Phòng và Sở GD&ĐT, hiệu trưởng trường THCS với tư cách là chủ thể QL trực tiếp hoạt động dạy học theo định hướng PTPC&NL HS, cần tổ chức xây dựng và ban hành kế hoạch thời gian thực hiện chương trình của từng môn học bắt buộc, môn học tự chọn, môn học lựa chọn, chuyên đề học tập lựa chọn, hoạt động GD bắt buộc, nội dung GD địa phương theo tinh thần của Công văn số: 5512/BGDĐT-GDTrH ngày 18 tháng 12 năm 2020 của Bộ GD&ĐT. Để có được bản kế hoạch vừa đáp ứng được yêu cầu của công văn này, vừa đáp ứng được các yêu cầu về PTPC&NL HS (hướng dẫn của cấp trên), điều kiện cụ thể của nhà trường, hiệu trưởng cần tổ chức các cuộc họp thảo luận trong Ban Giám hiệu và đội ngũ GV cốt cán của nhà trường để thống nhất bản kế hoạch chung cho toàn trường.

Sở GD&ĐT tổ chức tập huấn, bồi dưỡng cho CBQL và GV trường THCS về Nâng cao năng lực xây dựng kế

hoạch dạy học theo định hướng PTPC&NL HS vào thời gian nghỉ hè. Đặc biệt, trong khi tập huấn, báo cáo viên cần giới thiệu và hướng dẫn cách tìm kiếm các tài liệu tham khảo mới nhất, sát với chương trình GDPT mới, giới thiệu các kênh thông tin để CBQL và GV tiếp cận và cập nhật như: báo, tạp chí, website... Sở GD&ĐT phải kiểm tra, đánh giá công tác tập huấn, bồi dưỡng thường xuyên và nghiêm túc, chú trọng vào đánh giá sản phẩm cụ thể là các bản kế hoạch của GV, TTCM, hiệu trưởng và phòng GD&ĐT quận/huyện/thành phố.

- Tăng cường cụ thể hóa trách nhiệm của các cấp và sự phối hợp giữa các cấp QL trong xây dựng kế hoạch dạy học theo định hướng PTPC&NL HS.

Trên cơ sở tiêu chí đánh giá và nội dung bản kế hoạch dạy học theo định hướng PTPC&NL HS đã được xây dựng ở các cấp QL, Sở GD&ĐT căn cứ vào đó để hướng dẫn công tác kiểm tra, đánh giá việc xây dựng kế hoạch. Hướng dẫn phải chỉ rõ trách nhiệm QL ở từng cấp, đề cao trách nhiệm người đứng đầu ở mỗi cấp. Đưa kết quả đánh giá công tác lập kế hoạch dạy học theo định hướng PTPC&NL HS trường THCS vào đánh giá năng lực GV và CBQL ở các cấp.

Sở GD&ĐT hướng dẫn cụ thể về trách nhiệm phối hợp giữa các thành viên, bộ phận dạy học theo định hướng PTPC&NL HS trường THCS; thường xuyên kiểm tra, giám sát, chỉ rõ những sai sót và có hình thức xử lý nghiêm trách nhiệm của từng thành viên, bộ phận trong phối hợp thực hiện nhiệm vụ.

2.2.2. Tổ chức dạy học theo định hướng phát triển phẩm chất và năng lực học sinh

a. Mục tiêu của biện pháp: Nhằm chuyển hóa những mục đích, mục tiêu dạy học theo định hướng PTPC&NL HS được đưa ra trong kế hoạch thành hiện thực; Tạo ra mối quan hệ giữa các cơ quan QL và các trường THCS, các bộ phận liên quan trong hoạt động dạy học theo định hướng PTPC&NL HS của toàn Thành phố được liên kết thành bộ máy thống nhất, chặt chẽ; Sở GD&ĐT (chủ thể QL chính) có thể điều phối các nguồn lực phục vụ ngày một tốt hơn cho công tác này.

b. Nội dung và cách thực hiện biện pháp

- Xây dựng tiêu chí đánh giá chất lượng tổ chức dạy học theo định hướng PTPC&NL HS trường THCS.

Sở GD&ĐT chỉ đạo phòng chuyên môn Sở phối hợp với các phòng ban liên quan, các nhà khoa học, phòng GD&ĐT quận/huyện/thành phố... tổ chức nghiên cứu, thảo luận để đưa ra các tiêu chí đánh giá chất lượng tổ chức dạy học theo định hướng PTPC&NL HS trường THCS cho tất cả các cấp QL (Sở, Phòng GD&ĐT, hiệu trưởng và TTCM trường THCS). Các tiêu chí cần bám sát vào bản chất của khái niệm “tổ chức”, từ đó sẽ cụ thể hóa các chỉ báo và biểu hiện của nó. Các tiêu chí của công tác gồm: 1/ Xây dựng bộ máy tham gia vào dạy học theo định hướng PTPC&NL HS đảm bảo về số

lượng, chất lượng, cơ cấu nguồn nhân lực đáp ứng mục tiêu dạy học; 2/ Xác định chức năng, nhiệm vụ, phân công trách nhiệm cụ thể cho từng thành viên, bộ phận trong bộ máy dạy học theo định hướng PTPC&NL HS trường THCS; 3/ Phối hợp, hỗ trợ, hợp tác giữa các thành viên, bộ phận trong bộ máy dạy học theo định hướng PTPC&NL HS trường THCS.

Sở GD&ĐT hướng dẫn bằng văn bản đối với phòng GD&ĐT và trường THCS về sử dụng các tiêu chí trong đánh giá chất lượng tổ chức dạy học theo định hướng PTPC&NL HS ở từng đơn vị. Tùy điều kiện cụ thể ở từng quận/huyện/thành phố mà Phòng GD&ĐT hướng dẫn các trường THCS thực hiện một cách linh hoạt nhưng tuân theo quy định chung của hướng dẫn.

- Nâng cao chất lượng nguồn lực (nhân lực, vật lực, tài lực, tin lực...) phục vụ dạy học theo định hướng PTPC&NL HS.

Đối với nguồn lực là CBQL các cấp:

Đổi mới công tác tổ chức bồi dưỡng năng lực QL dạy học theo định hướng PTPC&NL HS THCS cho CBQL. Đề công tác này đi đúng trọng tâm, thiết thực và hiệu quả, Sở GD&ĐT cần chỉ đạo Phòng GD trung học nghiên cứu đổi mới tất cả các thành tố của quá trình bồi dưỡng sao cho hoạt động hướng tới đạt được các mục tiêu. Cụ thể như sau: 1/ Xác định rõ mục tiêu bồi dưỡng; 2/ Xây dựng nội dung chương trình bồi dưỡng dựa trên cơ sở các mục tiêu bồi dưỡng đã được xác định; 3/ Tổ chức bồi dưỡng nâng cao năng lực QL dạy học theo định hướng PTPC&NL HS cho CBQL trường THCS; 4/ Đánh giá kết quả bồi dưỡng nâng cao năng lực QL dạy học theo định hướng PTPC&NL HS cho CBQL trường THCS.

Tăng cường ứng dụng công nghệ thông tin và truyền thông trong QL dạy học theo định hướng PTPC&NL HS. Sở GD&ĐT chỉ đạo Phòng GD trung học phối hợp với Trung tâm thông tin và chương trình GD của Sở để thống kê, xây dựng cơ sở dữ liệu dùng chung của ngành; Xây dựng và triển khai các phần mềm QL, kết nối liên thông dữ liệu trên cơ sở Kiến trúc tổng thể ứng dụng công nghệ thông tin và truyền thông của ngành GD Thành phố. Triển khai mô hình thí điểm Trung tâm Điều hành GD thông minh, xây dựng ứng dụng QL điều hành khai thác hiệu quả. Sau khi xây dựng được hệ thống, Sở GD&ĐT tổ chức triển khai tới CBQL các phòng GD&ĐT và trường THCS, trong đó đặc biệt dành riêng cho CBQL các cấp một chuyên mục về kỹ năng ứng dụng công nghệ thông tin và truyền thông trong QL dạy học theo định hướng PTPC&NL HS.

Đối với nguồn lực là GV THCS:

Tham mưu, đề xuất với các trường sư phạm đổi mới công tác đào tạo GV THCS theo định hướng phát triển năng lực dạy học: Nâng cao chất lượng tuyển chọn đối tượng sinh viên ở các trường sư phạm hiện nay; Đổi mới thiết kế chương trình đào tạo GV THCS theo mục

tiêu phát triển năng lực nghề nghiệp và đáp ứng yêu cầu của chương trình và sách giáo khoa mới; Tích cực đổi mới phương pháp dạy học, QL và hướng vào nâng cao năng lực sư phạm cho SV.

Đổi mới công tác tổ chức bồi dưỡng năng lực dạy học theo định hướng PTPC&NL HS cho GV THCS: Sở GD&ĐT chỉ đạo Phòng GD trung học nghiên cứu đổi mới và cụ thể hóa các khâu trong tổ chức hoạt động bồi dưỡng năng lực dạy học theo định hướng PTPC&NL HS cho GV THCS. Cụ thể: 1/ Thành lập Ban chỉ đạo tổ chức bồi dưỡng; 2/ Xây dựng quy chế tổ chức bồi dưỡng; 3/ Thiết kế chương trình bồi dưỡng và biên soạn tài liệu; 4/ Huy động các nguồn lực, cơ sở hạ tầng cho công tác bồi dưỡng; 5/ Xây dựng đội ngũ báo cáo viên; 6/ Lựa chọn hình thức tổ chức bồi dưỡng; 7/ Xây dựng chuẩn đánh giá kết quả bồi dưỡng; 8/ Xây dựng cơ chế kiểm tra, giám sát, đánh giá công tác bồi dưỡng.

Đổi mới tổ chức sinh hoạt Tổ chuyên môn ở trường THCS theo định hướng dạy học PTPC&NL HS. TTCM chủ động tổ chức cho GV trong tổ sinh hoạt chuyên môn theo hướng nghiên cứu bài học; phát triển chương trình nhà trường; phương pháp, kỹ thuật dạy học; dạy học tích hợp; kiểm tra, đánh giá theo định hướng PTPC&NL HS. Thông qua các buổi sinh hoạt chuyên môn, GV cần thảo luận về việc thực hiện chương trình, phương pháp giảng dạy và cách sử dụng đồ dùng dạy học sao cho hiệu quả nhất. Các buổi sinh hoạt tổ chuyên môn cũng cần có sự kiểm tra, giám sát của Ban Giám hiệu nhà trường. Nội dung sinh hoạt tổ chuyên môn cần tập trung vào phân tích tiêu chí của bản kế hoạch dạy học theo định hướng PTPC&NL HS, từ đó phân tích quy trình thiết kế bản kế hoạch và giao nhiệm vụ cho GV xây dựng bản kế hoạch mẫu, thảo luận trao đổi để đưa ra bản kế hoạch chung để tiến hành dạy minh họa; chỉnh sửa hoàn chỉnh để đưa ra tiết dạy minh họa qua băng hình cho GV toàn trường tham khảo, học tập.

Đối với nguồn lực là thiết bị dạy học: Sở GD&ĐT quan tâm đầu tư xây dựng trường lớp, đáp ứng nhu cầu học tập của con em Thành phố, kể cả cư dân không có hộ khẩu Thành phố; Chủ động phối hợp với các Sở, ban, ngành tháo gỡ khó khăn trong công tác quy hoạch, đẩy nhanh tiến độ xây dựng mới trường lớp, đáp ứng yêu cầu cơ sở vật chất cho GD theo chỉ tiêu của Nghị quyết Đại hội Đảng bộ Thành phố lần thứ X; Hàng năm phối hợp với Sở Tài chính tham mưu ưu tiên bố trí nguồn ngân sách Thành phố cho kinh phí sửa chữa, mua sắm trang thiết bị cho các cơ sở GD; Chỉ đạo Phòng GD&ĐT quận/huyện/thành phố thường xuyên rà soát, bổ sung, hoàn thiện hệ thống thiết bị dạy học, chú trọng thiết bị tiên tiến, hiện đại, tăng cường đầu tư mua sắm trang thiết bị dạy học, thay thế thiết bị hư hỏng, đảm bảo đủ về số lượng, đáp ứng yêu cầu đổi mới nội dung, chương trình dạy học theo định hướng PTPC&NL HS ở các trường THCS.

Đối với nguồn lực là công nghệ thông tin và truyền thông: Sở GD&ĐT cần thực hiện các hoạt động sau:

Tiếp tục chỉ đạo Trung tâm Thông tin và Chương trình GD chủ trì phối hợp với các phòng liên quan xây dựng Cổng thông tin điện tử Sở GD&ĐT (<https://www.hcm.edu.vn>) theo hướng đổi mới, có dẫn đường link trực tiếp đến trang thông tin điện tử của Bộ GD&ĐT và kết nối với cổng Thông tin điện tử của tất cả các đơn vị, cơ sở GD trên địa bàn Thành phố (kể cả các trường dân lập, tư thục); xây dựng riêng một chuyên mục trên trang thông tin điện tử của Sở về “*Dạy học theo định hướng PTPC&NL HS*”. Các văn bản chỉ đạo, điều hành, hướng dẫn về nội dung này, cũng như công tác thông tin, giám sát sẽ được thông suốt, kịp thời từ Sở đến các Phòng GD&ĐT quận/huyện/thành phố và từng cơ sở GD; đảm bảo kết nối thông tin chính thống với đội ngũ toàn ngành và các gia đình, HS Thành phố; đưa nội dung “*Dạy học theo định hướng PTPC&NL HS trường THCS*” lên hệ thống thông tin điều hành trên thiết bị di động (App điều hành).

- Phân công, phân cấp rõ nhiệm vụ, trách nhiệm của các thành viên, bộ phận trong tổ chức dạy học theo định hướng PTPC&NL HS: Sở GD&ĐT cần thực hiện các hoạt động sau:

Tiếp tục thực hiện đổi mới công tác QL GD theo hướng mở rộng phân cấp, phân quyền, đẩy mạnh tự chủ gắn với cơ chế giám sát và trách nhiệm giải trình đối với các cơ sở GD, trong đó có phân cấp rõ nhiệm vụ, trách nhiệm của các thành viên, bộ phận trong tổ chức dạy học theo định hướng PTPC&NL HS. Do đó, việc đầu tiên là Sở phải phân cấp tuyển dụng cho 22 đơn vị và hướng dẫn công tác tổ chức tuyển dụng viên chức cho các đơn vị được Sở phân cấp theo quy định tại Nghị định số 161/2018/NĐ-CP ngày 29 tháng 11 năm 2018 của Chính phủ sửa đổi, bổ sung một số quy định về tuyển dụng công chức, viên chức, nâng ngạch công chức, thăng hạng viên chức và thực hiện chế độ hợp đồng một số loại công việc trong cơ quan hành chính nhà nước, đơn vị sự nghiệp công lập; ban hành các văn bản tuyển dụng viên chức công tác ở các đơn vị sự nghiệp công lập trực thuộc Sở GD&ĐT.

Tiếp tục hướng dẫn đổi mới QL việc thực hiện chương trình và kế hoạch GD theo hướng phân cấp, giao quyền tự chủ cho các cơ sở GD, giao quyền chủ động cho GV, tổ bộ môn trong việc xây dựng kế hoạch dạy học theo chương trình phổ thông hiện hành với các nội dung đã tinh giảm theo định hướng đổi mới dạy học theo định hướng phát triển phẩm chất và năng lực HS.

- Tăng cường sự phối hợp, tương tác giữa lãnh đạo, CBQL, GV, HS và cộng đồng... trong tổ chức dạy học theo định hướng PTPC&NL HS

Sở GD&ĐT thống nhất quan điểm chỉ đạo toàn Ngành GD của Thành phố về quan hệ giữa các thành viên, bộ phận trong cơ cấu của hệ thống dạy học theo

định hướng PTPC&NL HS trường THCS là quan hệ hai chiều:

Chiều từ trên xuống: Đó là quan hệ chỉ đạo, hướng dẫn thực hiện bằng hệ thống văn bản quy phạm pháp luật và văn bản hành chính từ Bộ GD&ĐT, Sở GD&ĐT, Phòng GD&ĐT, trường THCS, Tổ Chuyên môn, GV và HS. Theo đó, trên cơ sở chỉ đạo, hướng dẫn của Bộ GD&ĐT, Sở GD&ĐT Thành phố cần chỉ đạo các bộ phận liên quan lập kế hoạch thực hiện, trong đó mô tả cụ thể hoạt động phối hợp giữa các thành viên, bộ phận tham gia dạy học theo định hướng PTPC&NL HS từ Sở đến trường THCS; kịp thời báo cáo những khó khăn, vướng mắc lên lãnh đạo để tìm cách xử lý nhanh và hiệu quả; CBQL các cấp phải thường xuyên tương tác với nhau bằng các công cụ phổ biến như mạng xã hội, thiết bị công nghệ,... bằng cách thiết lập nhóm CBQL (nhóm zalo, facebook, google drive...) để cập nhật thông tin một cách nhanh nhất.

Chiều từ dưới lên: Đó là quan hệ phản hồi, điều chỉnh. Xuất phát từ chính kết quả học tập và rèn luyện của HS; GV phải tạo cơ hội cho HS bày tỏ khó khăn, nguyện vọng... trong quá trình học tập; trên cơ sở đánh giá phẩm chất và năng lực của HS, GV so sánh với mục tiêu, nhận định và điều chỉnh quá trình tổ chức dạy học, báo cáo lên tổ/nhóm chuyên môn và Hiệu trưởng trường THCS, Phòng GD&ĐT, Sở GD&ĐT, Bộ GD&ĐT. Trên cơ sở lắng nghe từ cấp dưới, Bộ GD&ĐT rà soát điều chỉnh hệ thống cơ sở pháp lý cho phù hợp.

2.2.3. Lãnh đạo/chỉ đạo dạy học theo định hướng phát triển phẩm chất và năng lực học sinh

a. Mục tiêu của biện pháp: Chủ thể QL các cấp (Sở, Phòng GD&ĐT, hiệu trưởng trường THCS) xác định được tầm nhìn, chiến lược; điều khiển, hướng dẫn và lôi cuốn được các lực lượng trong và ngoài ngành GD tham gia vào dạy học theo định hướng PTPC&NL HS trường THCS Thành phố Hồ Chí Minh; tạo động lực cho họ yên tâm công tác.

b. Nội dung và cách thực hiện biện pháp

- Định hướng phát triển, xác định tầm nhìn, thiết lập các mục tiêu chiến lược về dạy học theo định hướng PTPC&NL HS THCS phù hợp với đặc thù của Thành phố Hồ Chí Minh

Sở GD&ĐT chỉ đạo bộ phận chuyên môn, trực tiếp là Phòng GD trung học tổ chức nghiên cứu xác định tầm nhìn, chiến lược về dạy học theo định hướng PTPC&NL HS THCS phù hợp với đặc thù của Thành phố. Theo đó, khi thiết lập các chỉ báo, cần dựa trên các văn bản của ngành và của Thành phố, phân tích được điểm mạnh, điểm yếu của GD Thành phố, xác định chiều hướng phát triển và tác động của hoàn cảnh (yêu cầu đổi mới dạy học theo hướng PTPC&NL HS) lên ngành GD của Thành phố, tầm nhìn/chiến lược phải thực tế, hấp dẫn, đáng tin, biểu hiện mong muốn của toàn ngành, thu

hút các thành viên, bộ phận cùng cam kết thực hiện trách nhiệm của mình đối với ngành và phải được “thể chế hóa” trong từng hoạt động dạy học của GV hàng ngày. Như vậy, bên cạnh tầm nhìn/chiến lược chung của ngành GD thành phố thì cần có tầm nhìn/chiến lược riêng về dạy học theo định hướng PTPC&NL HS THCS. Khi đã hoàn thiện các tiêu chí của tầm nhìn/chiến lược, Sở GD&ĐT ban hành và chỉ đạo toàn ngành thực hiện bằng văn bản, tuyên truyền phổ biến tới toàn thể người dân thông qua Cổng Thông tin điện tử ngành (hcm.edu.vn) và các phương tiện thông tin đại chúng. Lãnh đạo Sở GD&ĐT chỉ đạo đưa nội dung này lên trang đầu trong chuyên mục “Dạy học theo định hướng PTPC&NL HS” của Cổng Thông tin điện tử Ngành GD Thành phố.

- Tập hợp, hướng dẫn, điều khiển lực lượng tham gia vào dạy học theo định hướng PTPC&NL HS THCS

Sở GD&ĐT cần tăng cường công tác tuyên truyền bằng nhiều kênh khác nhau, trong đó quan trọng nhất là thông qua các cơ quan thông tin báo chí. Theo đó, Sở chỉ đạo thành lập Bộ phận Truyền thông; chủ động cung cấp thông tin, phối hợp tích cực, hiệu quả với Ban Tuyên giáo Thành ủy; tham dự đầy đủ các buổi giao ban với báo chí của Ban Tuyên giáo và Sở Thông tin - Truyền thông để chủ động thông tin chính thống, đầy đủ, rõ ràng cho các cơ quan báo đài, giải đáp thắc mắc, giải quyết nhanh và dứt điểm các tình huống về truyền thông, tránh dư luận hiểu sai về quan điểm đối mới này; chỉ đạo Trung tâm thông tin và Chương trình GD đồng bộ hệ thống cổng thông tin điện tử ngành (hcm.edu.vn) kết nối với hệ thống các cổng thông tin điện tử của các đơn vị GD trên địa bàn Thành phố để tăng cường tính tương tác, hiệu quả truyền thông; nâng cấp, bổ sung nội dung truyền hình GD, kịp thời đăng tải các thông tin, tuyên truyền theo chỉ đạo của Bộ GD&ĐT về dạy học theo định hướng PTPC&NL HS.

Sở GD&ĐT chỉ đạo các trường THCS của Thành phố tăng cường tuyên truyền, phổ biến kế hoạch đổi mới tất cả các thành tố của quá trình dạy học theo hướng PTPC&NL HS nhằm nâng cao nhận thức, tạo tính cấp bách đối với các thành viên trong nhà trường; tạo ra sự đồng thuận, ủng hộ của những người liên quan và của toàn xã hội, lôi kéo mọi thành viên trong nhà trường, mọi lực lượng trong và ngoài trường cùng tham gia quá trình đổi mới. Việc tuyên truyền có thể thực hiện thông qua website của nhà trường, băng rôn, khẩu hiệu trong khuôn viên nhà trường, đài phát thanh, truyền hình phường và quận/huyện/thành phố, các tổ chức đoàn thể, chính quyền địa phương trên địa bàn nơi trường đóng, các doanh nghiệp, cơ sở sản xuất, dịch vụ...

- Xây dựng quy chế, quy định thực hiện đổi mới và tạo động lực làm việc cho các lực lượng dạy học theo định hướng PTPC&NL HS THCS

Để nâng cao được hiệu quả QL, chủ thể QL cần

tăng cường chỉ đạo các đơn vị “quy chế” hóa các nội dung. Theo đó, Sở GD&ĐT chỉ đạo Phòng GD trung học, Phòng GD&ĐT quận/huyện/thành phố và trường THCS xây dựng tiêu chí đánh giá môi trường làm việc, dạy và học ở trường THCS theo định hướng PTPC&NL HS; chỉ đạo các trường THCS xây dựng các quy chế, quy định một cách chi tiết, cụ thể về dạy học theo định hướng PTPC&NL HS. Theo văn bản hướng dẫn của cấp trên, hiệu trưởng tổ chức xây dựng quy chế chi tiêu nội bộ phù hợp với điều kiện cụ thể của mỗi nhà trường, trong đó các tiêu chí thi đua khen thưởng đều hướng tới đạt được mục tiêu PTPC&NL HS, tức là đánh giá năng lực của GV bằng kết quả đầu ra của HS. Quy chế cần đề cao và chỉ rõ việc biểu dương, khen thưởng thỏa đáng những GV đi đầu, dám đổi mới trong thực hiện dạy học theo định hướng PTPC&NL HS, như: đổi mới về nội dung, phương pháp, hình thức tổ chức và kiểm tra, đánh giá...; đưa kết quả đánh giá vào bình xét các danh hiệu thi đua, làm cơ sở cho nâng lương sớm, luân chuyển, quy hoạch vào các vị trí QL... Quy chế cũng quy định cụ thể đối với HS, trong đó tích cực biểu dương, khen thưởng những HS có nhiều thành tích cao trong rèn luyện năng lực, phát triển phẩm chất, tập trung vào khen thưởng sự tiến bộ của từng HS (không so sánh giữa các HS).

2.2.4. Kiểm tra, đánh giá dạy học theo định hướng phát triển phẩm chất và năng lực học sinh

a. Mục tiêu của biện pháp: Chủ thể QL các cấp (Sở, Phòng GD&ĐT, hiệu trưởng và TTCM trường THCS) xác định được các tiêu chuẩn, tiêu chí, cụ thể hóa được nội dung trong kiểm tra, đánh giá dạy học theo định hướng PTPC&NL HS trường THCS; điều chỉnh được những sai lệch sau kiểm tra, đánh giá.

b. Nội dung và cách thực hiện biện pháp

- *Xây dựng tiêu chuẩn, tiêu chí phục vụ kiểm tra, đánh giá dạy học theo định hướng PTPC&NL HS.*

Sở GD&ĐT Thành phố cần chỉ đạo Phòng GD trung học phối hợp với Thanh tra Sở cùng thảo luận để đưa ra các tiêu chuẩn, tiêu chí cho từng nội dung và đối tượng kiểm tra. Với đối tượng kiểm tra, đánh giá là CBQL các cấp (Phòng GD trung học, Phòng GD&ĐT, trường THCS), tiêu chuẩn, tiêu chí đánh giá cần bám sát vào việc thực hiện các chức năng QL, như: tiêu chuẩn đánh giá bản kế hoạch, công tác tổ chức, lãnh đạo/chỉ đạo và kiểm tra, đánh giá dạy học theo định hướng PTPC&NL HS. Mỗi chức năng (tiêu chuẩn) này được cụ thể hóa bởi các tiêu chí và chỉ báo cụ thể để làm cơ sở cho việc lượng hóa bằng điểm số và các mức độ đánh giá. Với đối tượng kiểm tra, đánh giá là GV, các tiêu chuẩn bao gồm: 1/ Kế hoạch dạy học; 2/ Nội dung dạy học; 3/ Phương pháp dạy học, hình thức tổ chức dạy học; 4/ Kiểm tra, đánh giá theo định hướng PTPC&NL HS. Từng tiêu chuẩn này cần được cụ thể hóa thành những

tiêu chí nhỏ và chỉ báo cụ thể hơn.

Sở GD&ĐT chỉ đạo, hướng dẫn các phòng GD&ĐT và trường THCS thực hiện việc xây dựng tiêu chuẩn, tiêu chí kiểm tra, đánh giá dạy học theo định hướng PTPC&NL HS phù hợp với đặc thù của từng địa phương, trường và đưa vào kế hoạch kiểm tra của đơn vị; báo cáo kết quả thực hiện bằng văn bản lên Sở GD&ĐT và thực hiện điều chỉnh hàng năm cho phù hợp với thực tế. Đồng thời, Sở chỉ đạo Thanh tra tích hợp việc thực hiện nội dung này trong các đợt tập huấn về công tác thanh tra của Sở.

- *Tăng cường cụ thể hóa nội dung kiểm tra, đánh giá dạy học theo định hướng PTPC&NL HS.*

Sở GD&ĐT chỉ đạo Thanh tra phối hợp với Phòng GD Trung học để xây dựng các chuyên đề thanh tra chuyên môn sao cho phù hợp với đổi mới dạy học theo định hướng PTPC&NL HS. Nội dung các chuyên đề phải được mô tả cụ thể, chi tiết để khi thực hiện thanh tra, kiểm tra, chủ thể QL có thể dễ dàng đo lường và kết luận một cách chính xác, đầy đủ, khách quan. Nội dung kiểm tra, đánh giá phải thể hiện rõ trong kế hoạch thanh tra, kiểm tra của Sở GD&ĐT. Đây là cơ sở để lãnh đạo đánh giá chất lượng thanh tra, kiểm tra hàng năm. Trong Kế hoạch thanh tra, kiểm tra của năm học được Giám đốc Sở GD&ĐT phê duyệt, ngoài danh mục các cuộc thanh tra của năm, cần có thêm danh mục về nội dung cụ thể của từng chuyên đề thanh tra, kiểm tra cùng với tiêu chí đánh giá cho từng chuyên đề đó.

Sở GD&ĐT hướng dẫn, chỉ đạo bằng văn bản các phòng GD&ĐT và trường THCS để mỗi đơn vị chủ động xây dựng kế hoạch và thực hiện theo tinh thần của chỉ đạo của Sở. Theo đó, hiệu trưởng trường THCS chủ động xây dựng kế hoạch và tổ chức kiểm tra, đánh giá dạy học theo định hướng PTPC&NL HS trong nội bộ trường học; trong đó đặc biệt chú trọng tới việc cụ thể hóa nội dung kiểm tra, đánh giá đối với từng thành tố của quá trình dạy học theo định hướng PTPC&NL HS tương ứng với các tiêu chí đã xây dựng ở cấp trường THCS.

- *Thường xuyên tổ chức rút kinh nghiệm, thực hiện điều chỉnh các sai lệch kịp thời sau kiểm tra, đánh giá.*

Sở GD&ĐT chỉ đạo Thanh tra phối hợp với Phòng GD trung học tổ chức tổng kết, đánh giá và điều chỉnh sau mỗi đợt thanh tra, kiểm tra (theo từng tháng, từng học kì và từng năm học). Để hoạt động điều chỉnh đạt kết quả cao, cần xây dựng một chương trình cụ thể, trong đó cần chỉ rõ: mục tiêu, nội dung, người thực hiện, biện pháp, công cụ và thời gian điều chỉnh... Trên cơ sở tiêu chuẩn, tiêu chí đã xây dựng và các nội dung kiểm tra, đánh giá đã thực hiện, chủ thể QL tiến hành phân tích, đánh giá những mặt đã đạt được, chỉ ra những bất cập, thiếu sót cần bổ sung; từ đó, tiến hành điều chỉnh các tiêu chí và nội dung sao cho đợt thanh tra, kiểm tra tiếp theo được tiến hành thuận lợi và hiệu quả hơn.

Sau mỗi lần điều chỉnh sai lệch trong kiểm tra, đánh

giá, Sở GD&ĐT hướng dẫn, chỉ đạo cấp dưới thực hiện điều chỉnh tương ứng sao cho phù hợp với thực tiễn địa phương trên cơ sở vận dụng linh hoạt sự điều chỉnh. Trên cơ sở chỉ đạo của Sở, Phòng GD&ĐT và trường THCS tổ chức điều chỉnh sai lệch trong chính kế hoạch của đơn vị mình, báo cáo kết quả thực hiện lên cấp trên. Tất cả các điều chỉnh sau mỗi đợt kiểm tra, đánh giá đều phải được thông báo tới toàn thể CBQL, GV và nhân viên trong cơ quan, đơn vị để mỗi thành viên, bộ phận thực hiện điều chỉnh kế hoạch dạy học theo định hướng PTPC&NL HS trường THCS cũng như rút kinh nghiệm trong các đợt thanh tra, kiểm tra lần sau.

3. Kết luận

Các chức năng QL là các giai đoạn kế tiếp, liên tiếp nhau, phối hợp bổ sung cho nhau tạo thành một chu trình QL. Do đó, việc phân chia các biện pháp theo tiếp cận này chỉ mang tính tương đối. Trên thực tế, trong QL dạy học theo định hướng PTPC&NL HS, chủ thể QL luôn luôn phải thực hiện cùng một lúc cả 04 chức năng này trong một hoạt động QL cụ thể. Vì vậy, chủ thể QL phải luôn đặt các biện pháp trong mối quan hệ qua lại, ảnh hưởng và bổ sung cho nhau trong quá trình QL dạy học theo định hướng PTPC&NL HS các trường THCS Thành phố Hồ Chí Minh.

Tài liệu tham khảo

- [1] Trần Trung Dũng, (2015), *Một số giải pháp nâng cao hiệu quả quản lý hoạt động dạy học ở trường trung học phổ thông theo định hướng phát triển năng lực học sinh*, Tạp chí Khoa học Giáo dục, số 118, tr. 35-36.
- [2] Lê Thị Thu Hà, (2017), *Biện pháp quản lý hoạt động dạy học theo định hướng phát triển năng lực học sinh trung học phổ thông trên địa bàn thành phố Điện Biên Phủ, tỉnh Điện Biên*, Tạp chí Quản lý Giáo dục, số 4, tr. 86-90.
- [3] Võ Văn Luyến, (2020), *Quản lý hoạt động dạy học theo tiếp cận năng lực học sinh ở các trường trung học cơ sở vùng Tây Nam Bộ*, Luận án Tiến sĩ Khoa học Giáo dục, Học viện Khoa học xã hội - Viện Hàn lâm Khoa học xã hội Việt Nam, Hà Nội.
- [4] Dương Trần Bình, (2016), *Quản lý hoạt động dạy học ở trường tiểu học tại Thành phố Hồ Chí Minh trong bối cảnh đổi mới căn bản và toàn diện giáo dục*, Luận án Tiến sĩ Khoa học Giáo dục, Viện Khoa học Giáo dục Việt Nam, Hà Nội.
- [5] Nguyễn Anh Ngọc, (2019), *Biện pháp quản lý hoạt động đổi mới phương pháp dạy học theo tiếp cận năng lực của học sinh ở các trường tiểu học quận Tân Phú, Thành phố Hồ Chí Minh*, Tạp chí Giáo dục, số 457, tr. 6-11;5.
- [6] Phạm Thị Thùy Trang, (4/2019), *Biện pháp quản lý hoạt động đổi mới phương pháp dạy học theo định hướng phát triển năng lực học sinh ở các trường tiểu học Quận 2, Thành phố Hồ Chí Minh*, Tạp chí Giáo dục, số đặc biệt, tr. 46-51; 78.
- [7] Phạm Thị Quỳnh Như, (2017), *Biện pháp quản lý dạy học tiếng Anh tiểu học ở Thành phố Hồ Chí Minh theo hướng tiếp cận năng lực*, Tạp chí Giáo dục, số 404, tr. 9-11; 46.
- [8] Nguyễn Văn Hiếu, (10/2021), *Một số vấn đề lý luận về quản lý dạy học theo định hướng phát triển phẩm chất và năng lực học sinh trường trung học cơ sở*, Tạp chí Giáo dục, số đặc biệt, tr.49-55.
- [9] Nguyễn Văn Hiếu, (2021), *Thực trạng quản lý dạy học theo định hướng phát triển phẩm chất và năng lực học sinh ở các trường trung học cơ sở Thành phố Hồ Chí Minh*, Tạp chí Giáo dục, số 516, tr.37-42.

PROPOSING MEASURES OF TEACHING MANAGEMENT TOWARDS QUALITY AND COMPETENCE DEVELOPMENT FOR SECONDARY SCHOOL STUDENTS IN HO CHI MINH CITY

Nguyen Van Hieu

Email: hieusgd@gmail.com
Ho Chi Minh City Department of Education
66 - 68 Le Thanh Ton, District 1,
Ho Chi Minh City, Vietnam

ABSTRACT: *Approaching the development of students' quality and competence in developing curriculum and textbooks in Vietnam poses a requirement to innovate teaching and management activities towards quality and competence development for students in secondary schools. The article proposes four groups of teaching management measures in the direction of developing quality and competence for secondary school students in Ho Chi Minh City based on a functional approach. The proposed measures are based on theory and practice with specific characteristics of the locality. When implementing the application, the managers must always put the relationship among the groups of measures in the reciprocal relationship, affecting and complementing each other. Research results can be applied flexibly in accordance with the specific characteristics of each locality in managing this activity in secondary schools all over the country.*

KEYWORDS: Measures, management, quality, competence, secondary school.